

The ฉบับ 2 ภาษา Thai-English

STRANGER

คนนอก

Albert Camus

อัลแบร์ กามูส์ : เขียน
กุลริดา บุญยะกุล-ดันทากิ้น : แปล

The StrangeR

ကုသဝေ

ARROW

คนนอก

The Stranger

Albert Camus

อัลแบร์ กามูส์ : เขียน กุลธิดา บุญยะกุล-ตันนากิ้น : แปล

คนนอก

The Stranger

อัลแบร์ กามูส์ : เขียน กุลธิดา บุญยะกุล-ตันนากิ้น : แปล

พิมพ์ พ.ศ. 2565

จัดทำโดย

สำนักพิมพ์แอโรว์

ในเครือบริษัท แอโรว์ มัลติมีเดีย จำกัด

เลขที่ 1 ถนนกำแพงเพชร 6 ซอย 5 แยก 6 (โกสุมนิเวศน์ ซ. 2)

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2573-6584 ฝ่ายขาย 0-2573-6572

Email : arrowclassicbook@gmail.com Line ID : @arrow11

homepage : www.arrowmultimedia.co.th

Copyright © by Albert Camus.

Thai Language Translation copyright © 2022 by Arrow Multimedia Co.,Ltd.

All rights reserved.

© สงวนลิขสิทธิ์โดย บริษัท แอโรว์ มัลติมีเดีย จำกัด

ห้ามนำส่วนหนึ่งส่วนของหนังสือเล่มนี้ไปออกเลียน ทำสำเนา ถ่ายเอกสาร หรือนำไปเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต หรือสื่อต่างๆ ไม่ว่าในรูปแบบใด นอกจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

กามูส์, อัลแบร์.

คนนอก—กรุงเทพฯ : แอโรว์, 2565.

296 หน้า.

1. วรรณกรรมแปล I. กุลธิดา บุญยะกุล-ตันนากิ้น, แปล II. ชื่อเรื่อง.

ISBN 978-616-434-282-8

บรรณาธิการ : นิคม ขาวเรือ

กองบรรณาธิการ : สุภาภรณ์ สว่างจันทร์, วลัยกร เต็มจันทร์, ปวันรัตน์ เกียรติธีรชัย,

อัญญารัตน์ อ่อนฤทธิ์ ผู้จัดการทั่วไป : เตือนนภา สุรามิตร

ศิลปกรรม : ชมพูนุช ขอดคำ พิสูจน์อักษร : ชญานี ขุนพิลึก

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อมรินทร์ บิ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด

108 หมู่ที่ 2 ถ.บางกรวย-จตุรนต์ ต.มหาสวัสดิ์ อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 0-2423-9999 โทรสาร 0-2449-9222, 0-2449-9500-6

homepage : www.naiin.com

พิมพ์ที่ : บริษัท ออฟเซ็ทพลัส จำกัด

95/39 หมู่ 8 ซอย สุขสวัสดิ์ 84 ตำบล ในคลองบางปลากด

อำเภอพระสมุทรเจดีย์ สมุทรปราการ 10290

โทรศัพท์ 0-2461-2161-4 โทรสาร 0-2461-2165

ทำเพลตและแยกสีโดย : layprocess@gmail.com

โทรศัพท์ 0-2883-0360-1

ราคา 295 บาท

Albert Camus

อัลแบร์ กามูส์ เกิดวันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1913 เป็นนักเขียนและนักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ได้รับรางวัลโนเบลจากนวนิยายเรื่องคนนอกในปี ค.ศ. 1957 เขาเกิดที่เมืองมอนโดวี ประเทศอัลจีเรีย บิดาเป็นกรรมกรโรงงานของครอบครัวชาวฝรั่งเศสที่มาตั้งถิ่นฐานที่กรุงอัลเจียร์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1871 กามูส์จบการศึกษาระดับมัธยมที่อัลเจียร์ในฐานะนักเรียนทุน และได้ทุนเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยอัลเจียร์ ทำวิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาโท

หลังจากสำเร็จการศึกษาด้านปรัชญา เขาทำงานหลายตำแหน่ง และลงเอยด้วยงานวารสารศาสตร์ เขาได้เปิดบริษัทการแสดงละครในช่วงวัยสามสิบปี และในช่วงสงครามได้เข้าร่วมกองกำลังต่อต้านฝรั่งเศส โดยแก้ไขเอกสารใต้ดินที่สำคัญชื่อว่า Combat ในบรรดาผลงานสำคัญของเขามีผลงานนวนิยายที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางสี่เรื่องได้แก่ The Stranger (1946), The Plague (1948), The Fall (1957) และ Exile and the Kingdom (1958) บทละครคาลิгуลาและละครอีกสามเรื่อง (1958) หนังสือเรียงความเชิงปรัชญาสองเล่มได้แก่ The Rebel (1954) และ The Myth of Sisyphus (1955) ซึ่งทั้งสองเล่มมีอยู่ใน Vintage series

คนแปลกหน้า (L'etranger) พิมพ์ครั้งแรกในปี 1942 ซึ่งเวลานี้เป็นหนึ่งในนิยายที่อ่านกันอย่างแพร่หลายที่สุดของศตวรรษนี้ อีกทั้งยังได้รับการยกย่องอย่างสูงในหมู่ปัญญาชน

อัลแบร์ กามูส์ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี 1957 และวันที่ 4 มกราคม 1960 เขาเสียชีวิตในอุบัติเหตุรถยนต์

คำนำสำนักพิมพ์

คำว่า **L'etranger** ในภาษาฝรั่งเศสจะแปลว่า **คนแปลกหน้า** หรือ **คนนอก** ซึ่งเนื้อหาของเรื่อง โดยเฉพาะตัวเอกเป็นเหมือนคนนอกของสังคมที่เขาอยู่ คือความรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนคนอื่นทำอะไรๆ ไม่เหมือนคนอื่น ไม่ค่อยจะยอมรับขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม

ผลงานชิ้นเอกของ **อัลแบร์ กามูส์** เล่มนี้เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของผู้ชายธรรมดาๆ คนหนึ่ง ซึ่งถูกดึงเข้าไปสู่การฆาตกรรมอย่างไร้สติบนชายหาดอัลเจียร์

คนนอก ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศส พิมพ์ ค.ศ.1942 ได้ชื่อว่าเป็นบทประพันธ์เรื่องเด่นของอัลแบร์ กามูส์ ต่อมา **Stuart Gilbert** นำมาแปลใช้ชื่อเป็น **The Stranger** ในฉบับภาษาอังกฤษอเมริกัน และถูกแปลเป็น **The Outsider** ในฉบับอังกฤษไม่ว่าชื่อเรื่องจะถูกแปลว่าเป็น **คนนอก** หรือ **คนแปลกหน้า** แต่ก็ล้วนสื่อความหมายถึงตัวเอกของเรื่อง ซึ่งมีบุคลิกที่โดดเด่นคือความตรงไปตรงมา ไม่โกหกหรือเสแสร้งในสิ่งที่ผิดไปจากตัวเอง

ในการพิมพ์ครั้งนี้สำนักพิมพ์แอโรไวได้แปลจากฉบับภาษาอังกฤษของ สจวร์ต กิลเบิร์ต

สำนักพิมพ์แอโรไว

สารบัญ

ภาคหนึ่ง.....	9
I.....	9
II.....	25
III.....	31
IV.....	40
V.....	46
VI.....	53
ภาคสอง.....	66
I.....	66
II.....	75
III.....	85
IV.....	102
V.....	112

ภาคหนึ่ง

I

||ไม่ตายวันนี้ หรือบางทีเมื่อวานนี้ ผมไม่แน่ใจ โทรเลขจากบ้านบอกว่า “แม่ของคุณตาย งานศพวันพรุ่งนี้ ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง” ซึ่งทำให้เรื่องนี้น่าสงสัย มันอาจเป็นเมื่อวานนี้ก็ได้

บ้านสำหรับคนชราอยู่ที่มาเร็งโก ห่างจากอัลเจียร์ประมาณห้าสิบลไมล์ ผมควรไปถึงที่นั่นก่อนมีดตัวรถรอบบ่ายสองโมง จากนั้นผมก็ค้างที่นั่น อยู่เฝ้าข้างๆ ร่างผู้ตายตามปกติ แล้วกลับมาที่นี้เย็นวันพรุ่งนี้ ผมได้ตกลงกับนายจ้างของผมไว้แล้วว่า จะลาหยุดงานสองวัน เห็นได้ชัดว่าในสถานการณ์นี้เขาปฏิเสธไม่ได้ แต่ถึงอย่างนั้นผมก็คิดว่าเขาดูไม่พอใจ และผมก็บอกโดยไม่ต้องคิดเลยว่า “เสียใจครับ แต่มันไม่ใช่ความผิดของผม คุณก็รู้”

หลังจากนั้นผมก็ถูกคิดได้ว่าผมไม่จำเป็นต้องพูดอย่างนั้น ผมไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะแก้ตัว มันขึ้นอยู่กับเขาที่จะแสดงความเสียใจและอะไรอื่นๆ บางทีเขาอาจจะทำแบบนั้นในวันมะรืนนี้ตอนที่เขาเห็นผมในชุดดำ สำหรับเวลานี้ดูราวกับว่าแม่ไม่ได้ตายจริงๆ งานศพทำให้ผมตระหนักถึงความเป็นจริง เรียกว่าตีตราประทับอย่างเป็นทางการก็ได้...

ผมขึ้นรถบัสรอบบ่ายสองโมง มันเป็นป้ายที่ร้อนจัด ผมกินอาหารกลางวันที่ร้านอาหารเซเลสต์เหมือนเคย ทุกคนเมตตาปรานีอย่างที่สุด และเซเลสต์ก็บอกผมว่า “ไม่มีใครเหมือนแม่” ตอนที่ผมออกมาพวกเขาไปที่ประตูกับผม การปลื้มใจไปนั้นเป็นอะไรบางอย่างที่รีบเร่ง

ท้ายที่สุดผมต้องโทรศัพท์ไปที่ที่พักของเอ็มมานูเอลเพื่อเยี่ยมเน็กไทสีดำ และแถบคาดไว้ทุกข์ เขาสูญเสียลุงไปเมื่อสองสามเดือนก่อน

ผมต้องวิ่งไปขึ้นรถบัส น่าจะเป็นเพราะความรีบเร่ง ทั้งแสงสว่างที่สะท้อนขึ้นมาจากถนนและจากท้องฟ้า กลิ่นเหม็นของน้ำมันและแรงสั่นสะเทือนที่ทำให้ผมรู้สึกง่วงนอนเอามากๆ อย่างไรก็ตามแล้วแต่ผมหลับเกือบตลอดทาง ตอนที่ตื่นขึ้นมาผมกำลังเอนพิงทหารคนหนึ่ง เขายิ้มแล้วถามผมว่าคุณจะต้องมาจากที่ห่างไกลเลยใช่ไหม และผมก็เพียงพยักหน้าเพื่อสรุปให้อะไรๆ สั้นลง ผมไม่อยู่ในอารมณ์ที่จะพูดคุย

บ้านอยู่ห่างจากหมู่บ้านออกไปกว่าไมล์ ผมเดินไปที่นั่น ผมขออนุญาตดูแม่ในทันที แต่คนเฝ้าประตูบอกว่าผมต้องไปพบผู้อำนวยการบ้านพักเสียก่อน เขาไม่ว่าง ผมก็เลยต้องคอยนิดหน่อย คนเฝ้าประตูคุยกับผมขณะที่คอย จากนั้นก็พาผมไปที่ห้องทำงาน ผู้อำนวยการบ้านพักเป็นผู้ชายตัวเล็กมาก ผมขาว และมีเหรียญตราลายดอกกุหลาบอยู่ในรังคัมเสื้อ เขามองผมอยู่นานด้วยนัยน์ตาสีฟ้าเปี่ยมขึ้น จากนั้นเขาก็จับมือกัน เขากุมมือผมไว้นานจนผมเริ่มรู้สึกขัดเขิน หลังจากนั้นเขาตรวจสอบสมุดลงทะเบียนบนโต๊ะของเขาแล้วบอก

“มาตาม เมอร์โซลด์ เข้ามาอยู่ในบ้านพักเมื่อสามปีก่อน ท่านไม่มีทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวและพึ่งพาอาศัยคุณทั้งหมด”

ผมมีความรู้สึกว่าเขากำลังโทษผมในอะไรบางอย่าง และเริ่มอธิบาย แต่เขาขัดจังหวะผม

“ไม่จำเป็นต้องขอโทษหรือทูลงโทษ ฉันค้นดูรายงานที่บันทึกไว้แล้ว และเห็นได้ชัดว่าเธอไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดการให้แม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมได้ ท่านต้องมีใครคนหนึ่งอยู่ด้วยตลอดเวลา และคนหนุ่มที่ทำงานอย่างเธอย่อมไม่มีเงินมากมายที่จะจ่ายได้ อย่างไรก็ตามแล้วแต่ท่านมีความสุขขึ้นมากในบ้านนี้”

ผมบอก “ครับ ผมแน่ใจอย่างนั้น”

จากนั้นเขาก็เสริม “ท่านมีเพื่อนดีๆ ที่นี้ เธอก็รู้ คนแก่อายท่าน และคนอย่างเราๆ มักจะเข้ากันได้ดีกับคนรุ่นเดียวกัน เธออายุน้อยเกินไป เธอคงไม่สามารถคุยเป็นเพื่อนกับท่านได้มากนัก”

เป็นอย่างนั้นจริงๆ ตอนที่เราอยู่ด้วยกัน แม่มักเฝ้าดูผม แต่เราแทบไม่พูดกันเลย สองสามอาทิตย์แรกที่อยู่บ้านพักคนชรา ท่านเคยร้องไห้หนักมาก แต่นั่นก็เพียงเพราะท่านยังไม่คุ้นเคยกับสถานที่ หลังสองสามเดือนผ่านไปท่านคงร้องไห้ถ้ามีคนบอกให้ไปจากบ้านพักเสีย เพราะนี่จะเป็นการบีบบังคับอย่างรุนแรง นั่นคือสาเหตุว่าทำไมในช่วงปีสุดท้ายผมจึงไม่ค่อยได้ไปเยี่ยมท่าน ยิ่งไปกว่านั้นมันหมายถึงผมต้องสูญเสียวันอาทิตย์ของผมไปอีกด้วย—ไม่ต้องพูดถึงความยุ่งยากที่ต้องขึ้นรถบัส ชื้อตั๋ว และใช้เวลาสองชั่วโมงในการเดินทางแต่ละเที่ยวเสียด้วยซ้ำ

ผู้อำนวยการบ้านพักพูดต่อ แต่ผมก็ไม่ได้ใส่ใจมากนัก จนในที่สุดเขาก็ว่า

“คราวนี้ ฉันคิดว่าเธอคงอยากไปดูแม่ของเธอใช่ไหม”

ผมลุกขึ้นโดยไม่ตอบ และเขาก็นำไปที่ประตู ตอนที่เราลงบันได เขาริบายว่า

“ฉันให้ยายวิ่งไปที่ห้องเก็บศพเล็กๆ ของเรา—เพื่อจะไม่ทำให้คนอื่น ๆ ไม่สบายใจ เธอเข้าใจนะ ทุกครั้งที่มิใคร่ตายที่นี้ พวกเขาจะอยู่ในสภาพกระวนกระวายอยู่สองสามวัน ซึ่งก็หมายความว่า แน่หนอนว่า จะทำให้มีงานและความกังวลเพิ่มขึ้นสำหรับเจ้าหน้าที่ของเรา”

เราข้ามลานบ้าน ที่ซึ่งชายแก่จำนวนหนึ่งกำลังพูดคุยกันเป็นกลุ่มเล็กๆ พวกเขาพากันนั่งเงียบเมื่อเรามาถึง จากนั้นก็เริ่มคุยกันอีกครั้งเมื่อคล้อยหลังเรา เสียงของพวกเขาทำให้ผมคิดถึงนกแก้วในกรง เพียง

แต่เสียงไม่ค่อยเสียงดังมากนัก ผู้อำนวยการบ้านพักหยุดหน้าทางเข้าของอาคารหลังเล็กและเตี้ยหลังหนึ่ง

“ฉันทิ้งเธอไว้ที่นั่นแหละ เมอซีเออร์ เมอร์โซลต์ ถ้าเธอต้องการฉันจะเพื่ออะไรก็แล้วแต่ เธอไปพบฉันได้ในห้องทำงานของฉัน เราเสนอให้มีพิธีศพเช้าวันพรุ่งนี้ นั่นจะช่วยให้เธอได้ใช้เวลากลางคืนอยู่ข้างหีบศพของแม่ของเธอ ไม่สงสัยเลยว่าเธอต้องการทำอย่างนั้น มีอีกอย่าง ฉันได้เรียนรู้จากเพื่อนของแม่เธอว่าท่านต้องการฝังด้วยพิธีกรรมทางศาสนา ฉันได้จัดเตรียมเรื่องนี้ไว้แล้ว แต่คิดว่าควรบอกให้เธอรู้”

ผมบอกขอบคุณเขา เท่าที่รู้ แม้ว่าแม่ของผมจะไม่แสดงตัวว่าเป็นผู้ไม่นับถือในพระเจ้า แต่ก็ไม่เคยคิดถึงเรื่องศาสนาในชีวิตของท่าน

ผมเข้าไปในอาคารเก็บศพ มันเป็นห้องที่สว่าง สะอาดเยี่ยม มีผนังสีขาว และช่องรับแสงขนาดใหญ่บนหลังคา เพอร์นิเจอร์ประกอบด้วยเก้าอี้และขาหยั่ง ขาหยั่งสองตัววางอยู่ที่กลางห้อง และมีหีบศพวางอยู่บนนั้น ฝาหีบอยู่กึ่งที่เรียบร้อย แต่ไขสกรูไว้เพียงสองสามรอบ และหัวโลหะของมันก็ยื่นขึ้นมาเหนือไม้ที่ทาสีวอลนัตเข้ม ผู้หญิงอาหรับคนหนึ่ง—ผมคิดว่าเป็นพยาบาล—กำลังนั่งอยู่ข้างๆ ที่ตั้งหีบศพ หล่อนสวมเสื้อเอี๊ยมสีน้ำเงิน และมีผ้าพันคอสีคอนข้างฉูดฉาดพันอยู่รอบเรือนผม

ตอนนั้นเองที่คนเฝ้าประตูเข้ามาข้างหลังผม เห็นได้ชัดว่าวิ่งมาเพราะเขาหายใจหอบนิดหน่อย

“เราปิดฝาไว้ แต่ฉันถูกสั่งให้ไขสกรูขึ้นตอนที่เธอมา เพื่อว่าเธอจะได้ดูท่าน”

ขณะที่เขาตรงไปที่หีบศพ ผมบอกเขาว่าอย่ายุ่งยากเลย

“เอ๋? อะไรวะ” เขาอุทาน “เธอไม่ต้องการให้ฉัน...”

“ไม่” ผมว่า

เขาสอดไขควงกลับลงในกระเป๋าลงแล้วจ้องมองผม ผมตระหนักในตอนนี้เองว่าไม่ควรบอกว่า “ไม่” และมันก็ทำให้ผมอึดอัดนิดหน่อยหลังจากผมอยู่ครู่หนึ่งเขาก็ถาม

“ทำไมล่ะ” แต่ไม่ได้ฟังดูตำหนิติเตียนแต่อย่างใด เพียงอยากรู้

“เอ่อ ผมบอกไม่ได้จริงๆ ” ผมตอบ

เขาเริ่มหมุนหนวดสีขาของตัวเองเล่น จากนั้นก็เอ่ยอย่างอ่อนโยนโดยไม่มองผม

“ฉันเข้าใจ”

เขาเป็นผู้ชายที่ดูเป็นมิตร มีนัยน์ตาสีฟ้าและแก้มแดงเรื่อ เขาดึงเก้าอี้มาวางใกล้หีบศพให้ผม แล้วลงนั่งเยื้องไปข้างหลัง พยาบาลลุกขึ้นแล้วไปที่ประตู ตอนที่หล่อนกำลังผ่านไป คนเฝ้าประตูก็กระซิบที่หูของผม

“หล่อนมีเรื่องอก น่าสงสาร”

ผมมองดูหล่อนอย่างพินิจพิจารณายิ่งขึ้น และสังเกตเห็นว่าหล่อนมีผ้าพันอยู่รอบศีรษะ ได้ตาลงมาไม่มาก มันวางราบอยู่บนสันจมูกและแทบไม่เห็นอะไรอย่างอื่นบนใบหน้าหล่อนนอกจากแถบขาวๆ นั้น

ทันทีที่หล่อนออกไปจากห้อง คนเฝ้าประตูลุกขึ้น

“ฉันจะทิ้งเธอไว้ตามลำพัง”

ผมไม่รู้ว่าเพราะตัวเองทำกิริยาท่าทีอะไรหรือเปล่า แต่แทนที่จะไปเสีย เขากลับหยุดอยู่หลังเก้าอี้ของผม ความรู้สึกที่ว่าไม่มีใครคนหนึ่งปักหลักอยู่ข้างหลังทำให้ผมอึดอัด ดวงอาทิตย์กำลังคล้อยต่ำลง และทั้งห้องก็อาบด้วยแสงสว่างสบายตาน่ารื่นรมย์ แदनสองตัวกำลังส่งเสียงหึ่งๆ อยู่ ที่ช่องรับแสงบนเพดานเหนือศีรษะ ผมง่วงจนแทบถ่างตาไว้ไม่ไหว ถามคนเฝ้าประตูโดยไม่มองไปรอบๆ ว่าเขาอยู่ที่บ้านคนชราที่นี่มานานแค่ไหนแล้ว “ห้าปี” คำตอบที่ตรงไปตรงมาเสียจนชวนให้คิดว่าเขาคงคาดว่าเขาจะได้รับคำถามจากผมอยู่ก่อนแล้ว

นั่นเป็นจุดเริ่มต้นของเขา และเขาก็กลายเป็นคนค่อนข้างช่างพูดช่างคุย ถ้าคนๆ หนึ่งบอกเมื่อสิบปีก่อนว่าเขาจะสิ้นสุดวันเวลาของตัวเองในฐานะคนเฝ้าประตูของบ้านที่มารีเฌโก เขาจะไม่มีวันเชื่อเด็ดขาด เขาบอกว่าตัวเองอายุหกสิบสี่ปี และมาจากปารีส

ตอนที่เขาบอกอย่างนั้นผมก็แทรกขึ้น “อา! คุณไม่ใช่คนที่นี้”

ตอนนั้นผมจำได้ว่าก่อนพาผมไปหาผู้อำนวยการบ้านพักคนชรา เขาบอกอะไรบางอย่างเกี่ยวกับแม่ เขาบอกว่าต้องฟังท่านอย่างเร็วมาก เพราะความร้อนของแถบนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนที่ราบต่ำลงไปนั้น “ที่ปารีสพวกเขาเก็บร่างคนตายไว้สามวัน บางครั้งสี่วัน” หลังจากนั้นเขาก็ให้ความว่าเขาใช้เวลาดีที่สุดในชีวิตที่ปารีส และไม่เคยลืมนั่นได้ “ที่นี่” เขาว่า “อะไรๆ ต้องเร่งรีบ คุณแทบไม่มีเวลาได้ทำความคุ้นเคยกับความคิดว่าใครคนหนึ่งตายก่อนที่จะถูกขนไปงานศพ” “นั่นพอแล้ว” ภรรยาของเขาขัดขึ้น “คุณไม่ควรพูดอะไรแบบนั้นกับสุภาพบุรุษหนุ่มผู้นำสงสาร” ชายแก่หน้าแดงแล้วเริ่มขอโทษ ผมบอกเขาว่าไม่เป็นไรเลยจริงๆ แล้วผมพบว่ามันน่าสนใจทีเดียว สิ่งที่เขาบอกผม ผมไม่เคยคิดถึงสิ่งนั้นมาก่อน

คราวนี้เขาเล่าต่อว่าเขามาที่บ้านพักนี้ในฐานะผู้อยู่อาศัยธรรมดาๆ แต่เขายังคงกระชุ่มกระชวยและแข็งแรงที่เดียว แล้วตอนที่งานคนเฝ้าประตูว่างลง เขาเสนอที่จะทำหน้าที่นั้น

ผมชี้ให้เห็นว่าแม้ถึงอย่างนั้นเขาก็เป็นผู้อยู่อาศัยที่แท้จริงเหมือนคนอื่น ๆ แต่เขาไม่ยอมรับฟัง เขาเป็น “เหมือนเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง” ผมเคยสะดุดใจกับนิสสัยการเรียก “พวกเขา” หรือที่น้อยครั้งกว่าก็ “คนแก่ๆ พวกนั้น” ของเขาเวลาที่พูดถึงผู้อยู่อาศัยซึ่งไม่ได้แก่กว่าตัวเขาเองเลย แต่กระนั้นผมก็ยังคงมองเห็นทัศนคติของเขา ในฐานะคนเฝ้าประตูเขามีสถานะบางอย่าง และมีอำนาจเหนือคนอื่นๆ อยู่บ้าง

ในตอนนั้นพยาบาลก็กลับมา กลางคืนมาถึงอย่างรวดเร็ว ดูเหมือนว่าท้องฟ้าเหนือช่องรับแสงบนหลังคากลายเป็นสีดำไปในทันทีทันใด คนเฝ้าประตูกดสวิทช์บนตะเกียง และผมก็แทบมองอะไรไม่เห็นเพราะความจืดจางของแสง

เขาแนะนำว่าผมควรไปที่โรงอาหารเพื่อกินอาหารเย็น แต่ผมไม่หิว จากนั้นเขาก็เสนอว่าจะเอากาแฟใส่นมมาให้ผมถ้วยหนึ่ง ในเมื่อผมไม่มีอคติอะไรมากนักกับกาแฟใส่นม ผมก็เลยบอกว่า “ขอบคุณครับ” และสองสามนาที่ต่อมาเขาก็กลับมาพร้อมกับถาดใบหนึ่ง ผมดื่มกาแฟ แล้วจากนั้นก็อยากบุหรี แต่ไม่แน่ใจว่าควรสูบหรือไม่ในสถานการณ์แบบนี้—ต่อหน้าแม่ผมคิดทบทวน จริงๆ แล้วมันดูไม่สำคัญอะไร ดังนั้นผมก็เลยยื่นบุหรีให้คนเฝ้าประตู และเราทั้งคู่ก็สูบบุหรี่กัน

ครู่หนึ่งผ่านไปเขาเริ่มพูดคุยกอีกครั้ง

“รู้ไหม เพื่อนแม่ของเธอจะมาถึงในไม่ช้าเพื่อเฝ้าข้างๆ ศพกับเธอ เรามักจะมี ‘การเฝ้ายาม’ ที่นี้เวลาที่ใครตาย ฉันควรไปชนแก้วกับกาแฟดำสักกามาดีกว่า”

แสงสะท้อนจากผนังสีขาวกำลังทำให้ตาของผมเสียแปลบ ผมถามว่าเขาจะปิดตะเกียงสักดวงได้ไหม “ทำอย่างนั้นไม่ได้หรอก” เขาตอบ พวกเขาจัดแสงไว้อย่างนั้น เปิดตะเกียงดวงเดียวหรือทั้งหมดหรือ ไม่เปิดเลยสักดวง หลังจากนั้นผมก็ไม่ให้ความสนใจเขาอีก เขาออกไปข้างนอก ยกเอาเก้าอี้มา วางมันลงรอบๆ หีบศพ วางกาใส่กาแฟและถ้วยกาแฟสิบหรือสิบสองใบลงบนโต๊ะตัวหนึ่ง จากนั้นเขาก็ลงนั่งหันหน้ามาทางผม ที่อีกฟากหนึ่งของแม่ พยาบาลอยู่ที่สุดปลายอีกด้านของห้อง หันหลังให้ผม ผมมองไม่เห็นว่่าหล่อนกำลังทำอะไร แต่ในลักษณะที่แขนของหล่อนเคลื่อนไหว ผมเดาว่าหล่อนกำลังถือเข็มพรหม ผมกำลังรู้สึก

สบายเอามากๆ กาแฟทำให้ผมอบอุ่น มีกลิ่นดอกไม้ และผมสูดอากาศเย็นๆ ยามค่ำคืนที่ผ่านเข้ามาทางประตูที่เปิดไว้ ผมคิดว่าตัวเองงีบหลับไปครู่หนึ่ง

ผมตื่นขึ้นมามีเสียงกรอบแกรบแปลกๆ ในหู หลังจากหลับตาลงแล้ว ผมมีความรู้สึกที่แสงสว่างจัดจ้าขึ้นกว่าก่อนเสียอีก ไม่มีร่องรอยของเงาที่ไหน สรรพสิ่งต่างๆ แต่ละโค้งมุมดูเหมือนจะสร้างเส้นโครงร่างของมันลงบนดวงตาของเรา คนแก่ เพื่อนของแม่กำลังเข้ามาข้างใน ผมนับได้ทั้งหมดสิบคน คนเหล่านั้นเคลื่อนผ่านแสงสีขาวเย็นเยียบเข้ามาแบบแทบไม่มีเสียงใดๆ ไม่มีเก้าอี้ตัวใดส่งเสียงเอี้ยดอัดตอนที่พวกเขาลงนั่ง ไม่เคยมีครั้งใดในชีวิตของผมที่เห็นใครชัดเจนเท่าเห็นคนเหล่านั้น ไม่มีรายละเอียดใดบนเสื้อผ้าหรือรูปพรรณสัณฐานของพวกเขาหลุดพ้นจากสายตาผม แต่ถึงอย่างนั้นผมก็ยังไม่ได้ยินเสียงของพวกเขา และยากจะเชื่อว่าพวกเขามีอยู่จริง

ผู้หญิงเกือบทั้งหมดสวมผ้ากันเปื้อน มีสายผูกไว้แน่นรอบเอว ทำให้ท้องใหญ่ๆ ของพวกหล่อนยิ่งป่องขึ้นไปอีก ผมไม่เคยสังเกตเห็นว่าผู้หญิงแก่ๆ มักมีพุงพลุ้ยๆ กันอย่างนั้นมาก่อน แต่ผู้ชายส่วนใหญ่ผอมพอๆ กับคราด และทุกคนถือไม้เท้า ที่สะดุดตามมากที่สุดเกี่ยวกับใบหน้าของพวกเขาก็คือ ผมมองไม่เห็นดวงตาของพวกเขา มีเพียงแสงมัวๆ ในกลุ่มของรอยย่น

ตอนที่นั่งลงพวกเขามองผมแล้วแกว่งหัวไปมาอย่างเงอะงะ ริมฝีปากของพวกเขามุ่งลงไปที่ระหว่างเหงือกที่ไม่มีฟัน ผมตกใจไม่ได้ว่าพวกเขาตกทายผมหรือกำลังพยายามพูดอะไรบางอย่าง หรือเป็นเพราะความทุพพลภาพของวัย ผมออกจะคิดว่าพวกเขากำลังตกทายผมตามแบบของเขา แต่มันกลับแปลกที่เห็นคนแก่เหล่านั้นรวมตัวอยู่รอบๆ คนเฝ้าประตู มองดูผมอย่างเคร่งขรึม แล้วแกว่งศีรษะจากด้านหนึ่งไปอีกด้านชั่วขณะหนึ่งผมมีความคิดโง่ๆ ว่าพวกเขามานั่งพิพากษาผม

สองสามนาที่ต่อมาหนึ่งในกลุ่มผู้หญิงเริ่มร้องไห้ หล่อนอยู่แถวที่สอง และผมก็มองไม่เห็นหน้าหล่อนเพราะผู้หญิงอีกคนอยู่ข้างหน้า หล่อนจะปล่อยเสียงสะอื้นอีกๆ ออกมาเป็นระยะ เหมือนกับว่าหล่อนจะไม่มีวันหยุดร้องไห้ ดูเหมือนคนอื่นๆ จะไม่สังเกตเห็น พวกเขานั่งเงิบเฉิบ ซึมเซาอยู่บนเก้าอี้ ตาจ้องไปที่หีบศพ ไม่เท้าของตัวเอง หรือไม่ก็วัตถุใดก็ตามที่อยู่ตรงหน้า และไม่เคยถอนสายตาจากสิ่งนั้น ส่วนผู้หญิงคนนั้นก็ยังคงสะอื้นไห้ ผมค่อนข้างแปลกใจเพราะไม่รู้ว่าหล่อนเป็นใคร ผมอยากให้หล่อนหยุดร้อง แต่ก็ไม่กล้าพูดกับหล่อน หลังจากครู่หนึ่งผ่านไป คนเฝ้าประตูก็ลงมาหาแล้วกระซิบที่หูของหล่อน แต่หล่อนก็เพียงส่ายหน้า และพิมพ์อะไรบางอย่างซึ่งผมจับความไม่ได้ แล้วสะอื้นสะอื้นต่อไปอย่างสม่ำเสมอเหมือนก่อนหน้านี้

คนเฝ้าประตูลุกขึ้นแล้วย้ายเก้าอี้ของตัวเองมาข้างๆ ผม แรกๆ เขายังคงเงิบ จากนั้นเขาก็อธิบายโดยไม่มองผม

“แกจงรักภักดีกับแม่ของเธอ แกบอกว่าแม่ของเธอเป็นเพื่อนคนเดียวในโลกของแก แล้วเวลานี้แกก็เหลือตัวคนเดียวแล้ว”

ผมไม่พูดอะไร และความเงิบก็คงอยู่ครู่หนึ่ง ตอนนี้การถอนหายใจและสะอื้นไห้ของผู้หญิงถี่น้อยลง และหลังจากสิ่งนั้นน้ำมูกและสูดหายใจแรงๆ อยู่สองสามนาที่หล่อนเองก็เงิบเสียงลงเหมือนกัน

ผมไม่รู้สึกง่วงนอนอีก แต่เหนื่อยและปวดขามาก ตอนนี้ผมรู้แล้วว่าความเงิบของคนเหล่านี้กำลังมีผลร้ายต่อประสาทของผม มีเสียงหนึ่งที่ค่อนข้างแปลก มันดังขึ้นเป็นครั้งเป็นคราว แรกๆ ผมสับสนกับมัน แต่ถึงอย่างนั้น หลังจากฟังอย่างตั้งใจผมก็เดาได้ว่ามันคืออะไร ผู้ชายแก่ๆ กำลังดูตระหง่านของพวกเขานั้นเอง และนี่ก็ก่อให้เกิดเสียงพืดพาดแปลกๆ ที่ทำให้ผมงงววย พวกเขามกมุ่นอยู่กับความคิดของตัวเองเสียจนไม่รู้ตัวว่ากำลังทำอะไรอยู่ ผมคิดว่าแม้แต่ร่างคนตายท่ามกลางกลุ่ม

คนเหล่านั้นก็ไม่ได้มีความหมายใดๆ ต่อพวกเขาเลยแม้แต่น้อย แต่ตอนนี้ผมสงสัยว่าจะเข้าใจผิดในกรณีนี้

เราทุกคนดื่มกาแฟซึ่งคนเฝ้าประตูส่งไปให้รอบๆ หลังจากนั้นผมจำอะไรไม่ได้มากนัก อย่างไรก็ตามยามค่ำก็ผ่านไป ผมจำได้เพียงช่วงหนึ่งที่ผมลืมตาและเห็นบรรดาผู้ชายแก่ๆ กำลังหลับคุดคู้อยู่บนเก้าอี้ของพวกเขา นอกจากคนหนึ่ง เขากำลังจ้องดูผม คางวางอยู่บนมือซึ่งรวบอยู่รอบๆ ไม่ทำ รวากับคอยให้ผมตื่น จากนั้นผมก็ผล็อยหลับไปอีกครั้ง ผมตื่นไม่นานหลังจากนั้น เหตุก็เพราะอาการปวดขาได้พัฒนาไปเป็นตะคริวอะไรแบบนั้น

มีแสงมัวๆ ของเช้าตรู่เหนือช่องหน้าต่างบนหลังคา นาฬิกาหรือสองนาฬิกาต่อมา หนึ่งในชายแก่ตื่นแล้วไอ้เช้าแล้วจ้าแล้ว เขาถ่มน้ำลายลงบนผ้าเช็ดหน้าลายตาหมากรุกผืนใหญ่ และแต่ละครั้งที่เขาถ่มน้ำลายมันดังราวกับเขากำลังอาเจียน นี่ทำให้คนอื่นๆ ตื่น และผู้ดูแลก็บอกพวกเขาว่าได้เวลาไปแล้ว ทุกคนลุกขึ้นพร้อมกัน ไปหน้าของพวกเขาชัดเผือดหลังการเฝ้าศพที่ยาวนานและทุข์ทน ผมประหลาดใจเมื่อแต่ละคนจับมือกับผม ราวกับว่าคืนที่อยู่ด้วยกันนี้ คืนซึ่งเราไม่ได้พูดคุยกันแม้แต่คำเดียว ได้สร้างความใกล้ชิดบางอย่างระหว่างเรา

ผมหมดสิ้นเรี่ยวแรงเอาเลยทีเดียว คนเฝ้าประตูพาผมไปที่ห้องของเขา และผมก็ทำความสะอาดตัวเองให้ดูเรียบร้อยขึ้นนิดหน่อย เขาให้กาแฟ “สีขาว” ผมอีก และดูเหมือนมันจะมีผลดีต่อผม ตอนที่ผมออกไปข้างนอกพระอาทิตย์ขึ้นแล้ว และท้องฟ้าก็เป็นจุดสีแดงเหนือภูเขาระหว่างมาเร็งโกกับทะเล สายลมยามเช้ากำลังพัดเบาๆ และมันก็มีกลิ่นเค็มๆ น่ารื่นรมย์ จะเป็นวันที่อากาศแจ่มใสมาก ผมไม่ได้มาอยู่ในชนบทนานมากแล้ว และตระหนักได้ว่าตัวเองกำลังคิดว่าถ้าไม่เป็นเพราะแม่ ผมจะเดินได้อย่างสบายอกสบายใจเพียงไร

อย่างที่เป็น ผมคอยอยู่ที่ลานบ้านใต้ต้นเพลิน สูดกลิ่นดินเย็นๆ และพบว่าตัวเองไม่่วงนอนอีกแล้ว จากนั้นผมก็คิดถึงคนอื่นๆ ในสำนักงาน ชั่วโมงนี้พวกเขากำลังตื่น เตรียมตัวไปทำงาน สำหรับผมแล้วนี่เป็นเวลาเลวร้ายที่สุดของวันเสมอ ผมคิดอย่างนี้ต่อไปอีกสิบนาทีหรือประมาณนั้น จากนั้นเสียงกระดิ่งจากภายในตัวอาคารก็ดังดูตลกขบขันใจผม ผมมองเห็นความเคลื่อนไหวหลังหน้าต่าง จากนั้นทุกสิ่งทุกอย่างก็เงียบสงบไปอีกครึ่ง ดวงอาทิตย์ลอยสูงขึ้นอีกนิด และเริ่มทำให้เท้าของผมอุ่นขึ้น คนเฝ้าประตูข้ามลานบ้านมา แล้วบอกว่าผู้อำนวยการอยากพบผม ผมไปที่ห้องทำงานของเขา และเขาก็ให้ผมเซ็นเอกสารอะไรบางอย่าง ผมสังเกตว่าเขาสวมชุดดำ กางเกงลายทาง เขายืนหุบโทรศัพท์ขึ้นมาแล้วมองผม

“สัปดาห์มาถึงเมื่อครู่ พวกเขาจะไปห้องเก็บศพเพื่อไขสกรูปิดหีบศพ ฉันควรบอกให้เขา รอเพื่อเธอจะได้เห็นแม่ของเธอเป็นครั้งสุดท้ายหรือเปล่า”

“ไม่ครับ” ผมตอบ

เขาพูดลงในหูโทรศัพท์ ลดเสียงลง “ไม่เป็นไร พี่แซค บอกให้พวกเขาไปที่นั่นตอนนี้เลย”

จากนั้นเขาก็บอกให้ผมรู้ว่าเขาจะไปร่วมงานศพ และผมก็ขอบคุณเขา เขานั่งลงหลังโต๊ะทำงาน ไขว่ขาสั้นๆ แล้วเอนตัวไปข้างหลัง บอกผมว่า นอกจากพยาบาลเวอร์แล้ว เขากับผมจะเป็นผู้ไว้อาลัยเพียงสองคนเท่านั้นในงานศพ มันเป็นกฎของบ้านพักคนชราว่าผู้อยู่อาศัยไม่ควรไปร่วมงานศพ แม้จะไม่มีกัณฑ์ที่ปล่อยให้บางคนนั่งข้างๆ หีบศพในคืนก่อนวันงาน

“เพื่อพวกเขาเอง” เขาอธิบาย “เพื่อไม่ให้พวกเขาต้องเศร้าโศกเสียใจ แต่ในกรณีนี้ฉันอนุญาตให้เพื่อนเก่าคนหนึ่งของแม่เธอมาอยู่กับเราด้วย เขาชื่อ โทมัส เปเรส” ผู้อำนวยการยิ้ม “มันเป็นเรื่องราวเล็กๆ ที่น่า

ประทับใจในแนวทางของมัน เขากับแม่ของเธอแทบจะแยกจากกันไม่ออก คนแก่คนอื่นๆ เคยล้อเปเรสเรื่องที่ว่ามีคู่หมั้น ‘นายจะแต่งงานกับหล่อนเมื่อไหร่’ พวกเขาถาม เขาจะเปลี่ยนเป็นหัวเราะแทน จริงๆ แล้วมันเป็นเรื่องขำขันมายาวนาน อย่างที่เธอพอจะได้ เขารู้สึกแย่มากเกี่ยวกับการตายของแม่เธอ ฉันคิดว่าฉันไม่สามารถปฏิเสธคำขอเข้าร่วมงานศพได้อย่างเหมาะสม แต่ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่การแพทย์ของเรา ฉันห้ามเขาไปนั่งข้างๆ ศพเมื่อคืนนี้”

เรานั่งอยู่ที่นั่นโดยไม่เอื่อยอะไรอยู่ครู่หนึ่ง จากนั้นผู้อำนวยการก็ลุกขึ้นแล้วไปที่หน้าต่าง ไม่ซ้าก็เอื่อยขึ้น “อา! มีบาทหลวงจากมาเร็งโก ท่านมาถึงก่อนกำหนดนิดหน่อย”

เขาเตือนผมว่าจะใช้เวลาสามในสี่ชั่วโมงเพื่อเดินไปโบสถ์ ซึ่งอยู่ในหมู่บ้าน จากนั้นเราก็ก้าวไปข้างล่าง

บาทหลวงกำลังคอยอยู่หน้าประตูห้องเก็บศพ มีผู้ช่วยพระสองคนอยู่กับเขา คนหนึ่งมีกระถางรูป บาทหลวงกำลังก้มลงเหนือเขา ปรับความยาวของโซ่เงินซึ่งมันห้อยอยู่ ตอนที่เห็นเราท่านเหยียดตัวขึ้น แล้วพูดกับผมสองสามคำ เรียกผมว่า “ลูกชายเอ๋ย” จากนั้นท่านก็นำเข้าไปในห้องเก็บศพ

ผมสังเกตเห็นในทันทีว่าผู้ชายสี่คนในชุดดำกำลังยืนอยู่หลังหีบศพ สกรูในฝาโลงเวลานี้ไขไว้เรียบร้อยแล้ว ในเวลาเดียวกันนั้นผมก็ได้ยินผู้อำนวยการบอกว่ารถบรรทุกศพมาถึงแล้ว และบาทหลวงก็เริ่มสวดมนต์ของท่าน จากนั้นทุกคนก็ลงมือทำงาน ผู้ชายสี่คนถือแถบผ้าสีดำเข้าไปหาหีบศพ ขณะที่บาทหลวง พวกเด็กชาย รวมทั้งผมเดินเรียงแถวกันออกไปข้างนอก สุภาพสตรีคนหนึ่งซึ่งผมไม่เคยเห็นมาก่อนกำลังยืนอยู่ที่ประตู “นี่คือคุณเมอร์ไชลด์” ผู้อำนวยการบอกหล่อน ผมไม่ทันได้ยินชื่อของหล่อน แต่ก็พอจับความได้ว่าหล่อนเป็นน้องสาวของพยาบาลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบ้านคนชรา ตอนที่แนะนำผม หล่อนก้มศีรษะโดยไม่มี

ร่องรอยของการยืมบนใบหน้ายาวๆ ชูบตอบของหล่อน เรายืนข้างประตู เพื่อเปิดทางให้หีบศพผ่านไป จากนั้นก็ตามคนแบกโลงศพลงเฉลียง เรามาถึงประตูทางเข้าด้านหน้า ที่ซึ่งรถบรรทุกโลงศพกำลังคอยอยู่ เป็นรถรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มันวาว ชัดเงาสีดำทั้งคัน มันทำให้ผมคิดถึงถาดใส่ปากกาในสำนักงานนิดหน่อย

ข้างๆ รถมีผู้ชายตัวเล็กๆ แต่งตัวแปลกๆ ยืนอยู่ ที่ผมเข้าใจก็คือเขามีหน้าที่จัดการพิธีศพ คล้ายๆ กับเป็นผู้อำนวยการงานพิธี ไกลๆ เขาคือคุณผู้เฒ่าเปเรส เพื่อนคนพิเศษของแม่ของผม เขาดูกำลังรับความรู้สึกประหม่า เขาสวมหมวกสักหลาดอ่อนนุ่ม ทรงถ้วยฟูตุง ปีกกว้างมาก—เขาถอดมันออกทันทีที่หีบศพโผล่ออกมาจากประตูทางเข้า—กางเกงกระจุกรวบอยู่บนรองเท้าว เน็กไทสีดำเล็กเกินไปมากสำหรับปกเสื้อสองชั้นคอสูงของเขา ได้จุมพิตทรงกระเปาะกลมๆ มีสีวเรอะ ปากของเขากำลังสั่นระริก แต่สิ่งที่ดึงดูดความสนใจของผมมากที่สุดคือหูของเขา หูสีแดงห้อยย้อยที่โผล่ขึ้นมาเหมือนหยดขี้ผึ้งสำหรับประทับตราบนแก้มอันซีดเผือดของเขา และล้อมกรอบด้วยผมสีขาวราวเส้นไหมกลุ่มหนึ่ง

ลูกจ้างของสปีเฮอร์ตันเราไปยังที่ของเรา โดยมีพระนำหน้ารถบรรทุกศพ และผู้ชายชุดดำสี่คนอยู่ในแต่ละด้านของมัน ผู้อำนวยการกับตัวผมเองเป็นลำดับต่อมา และปิดท้ายด้วยเปเรสเฒ่ากับพยาบาล

ท้องฟ้าเจิดจ้าด้วยแสงสว่างแล้ว และอากาศก็ร้อนขึ้นอย่างรวดเร็ว ผมรู้สึกถึงคลื่นความร้อนลูกแรกซัดแผ่นหลัง และสูทสีเข้มยิ่งทำให้อะไรๆ เลวร้ายลง ผมคิดไม่ออกเลยว่าทำไมเราจึงคอยนานมากกว่าจะเริ่มงาน เปเรสเฒ่า ผู้วางหมวกกลับลงบนศีรษะได้ถอดมันออกอีกครั้ง ผมหันไปทางเขาเล็กน้อย และมองเขาตอนที่ผู้อำนวยการเริ่มบอกผมเกี่ยวกับเขามากขึ้นอีก ผมจำคำพูดของเขาได้ว่าเปเรสเฒ่ากับแม่ของผมมักจะเดินด้วยกันนานๆ ท่ามกลางความหนาวในตอนเย็น บางครั้ง

พวกเขาไปไกลถึงหมู่บ้าน แนนอนมีพยาบาลติดตามไปด้วย

ผมมองดูชนบท ที่แกวยาวๆ ของต้นไซปรัส ลาดเอียงขึ้นไปหา
เส้นขอบฟ้าและภูเขา ดินแดงร้อนระอุถูกประเป็นจุดๆ ด้วยสีเขียวจัดจ้า
และมีบ้านตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยวที่นั่นบ้างที่นั่นบ้าง สร้างเป็นภาพร่างอัน
เฉียบคมตัดกับแสงสว่าง—และผมก็เข้าใจความรู้สึกของแม่ เวลาเย็นใน
ภูมิภาคนี้ต้องเป็นเครื่องปลอบใจอันเศร้าโศกอะไรบางอย่าง เวลานี้ ใน
ท่ามกลางแสงจัดจ้าเต็มที่ของอาทิตย์ยามเช้า พร้อมกับทุกสิ่งทุกอย่าง
ระยิบระยับอยู่ในความร้อนหม่นมัว มีอะไรบางอย่างที่ป่าเถื่อน ทำให้
ท้อแท้ เกี่ยวกับภูมิประเทศนี้

ในที่สุดเราก็เคลื่อนแถว เป็นตอนนั้นเองที่ผมสังเกตว่าเปเรส
เดินกะโผลกกะเผลกนิดหน่อย ชายแก่ค่อยๆ ล้าหลังไปเรื่อยๆ ขณะที่
รถบรรทุกโลงศพเร่งความเร็วขึ้น หนึ่งในผู้ชายที่อยู่ข้างๆ รถก็เริ่มล้าหลัง
เช่นกัน และลงมาอยู่ในระดับเดียวกับผม ผมแปลกใจที่เห็นว่าดวงอาทิตย์
ป็นขึ้นบนท้องฟ้ารวดเร็วเพียงไร เป็นตอนนั้นเองที่ผมคิดว่า สักพักหนึ่ง
แล้วที่อากาศสั่นกระเพื่อมด้วยเสียงฮัมของแมลงและเสียงแสกซากของ
หญ้าที่กำลังอ่อนขึ้น เหยื่อเริ่มไหลย้อยลงมาบนใบหน้าของผม ในเมื่อผม
ไม่มีหมวก จึงพยายามโบกลมให้ตัวเองด้วยผ้าเช็ดหน้า

คนของสปีเฮอร์อ์หันมาทางผมแล้วเอ่ยอะไรบางอย่างที่ผมไม่ทัน
จับความได้ ในเวลาเดียวกันเขาก็ปาดกระหม่อมบนศีรษะของตัวเองด้วย
ผ้าเช็ดหน้าที่ถืออยู่ในมือซ้าย ในขณะที่มือขวาเลิกหมวกขึ้น ผมถามเขา
ว่าเขาพูดอะไร เขาชี้ไปเบื้องบน

“วันนี้พระอาทิตย์ค่อนข้างเลวร้าย จริงไหม”

“ครับ” ผมตอบ

หลังครุ่นหนึ่งผ่านไปเขาถาม “แม่ของคุณใช่ไหมที่เรากำลังฝัง”

“ใช่ครับ” ผมตอบอีกครั้ง

“ท่านอายุเท่าไร”

“เอ่อ ท่านแก่แล้วครับ” จริงๆ ผมไม่รู้แน่ของท่านอายุเท่าไร
หลังจากนั้นเขาก็เงียบไป เมื่อเหลียวไปข้างหลังผมเห็นเปเรสเดิน
โขยกเขยกตามมา ห่างไปประมาณห้าสิบล้า แกว่งหมวกสักหลาดสุดแขน
กำลังพยายามตามให้ทัน ผมมองผู้อำนวยความสะดวกด้วยเช่นกัน เขากำลังเดิน
ด้วยอย่างก้าวที่กะความยาวอย่างระมัดระวัง ถนอมทุกอากัปภิกิริยา หยด
เหวี่ยงสองประกายระยิบระยับอยู่ที่หน้าผาก แต่เขาก็ไม่ได้ปาดมันออก

ผมมีความรู้สึกที่ว่าขบวนเล็กๆ ของเราเคลื่อนที่เร็วขึ้นนิดหน่อย
ไม่ว่ามองไปทางไหนก็ตาม ผมจะเห็นชนบทเดิมๆ ที่โขกชুমด้วยแสง
อาทิตย์ และท้องฟ้าแสงจ้าเสียจนผมไม่กล้าเหลียวตาขึ้น เวลานี้
เรามาถึงส่วนของถนนที่เพิ่งลาดน้ำมันดิน แสงวิบวับของความร้อนเดิน
ระริกอยู่ส่วนบน และเท้าของคนๆ หนึ่งก็ส่งเสียงผลัวะๆ ในแต่ละก้าว ทั้ง
รอยบากสีดำสดไว้ ทางตอนหน้าหมวกสีดำมันวาวของสารัตถ์ดูเหมือนเป็น
ก้อนเดียวกับสสารเหนียวๆ นั้นทรงตัวอยู่เหนือรถบรรทุกหีบศพ มันให้
ความรู้สึกแปลกประหลาด เหมือนความฝัน แสงเจิดจ้าสีฟ้าปนขาวเหนือ
ศีรษะและความดำมืดโดยรอบนั้น : สีดำมันขลับของรถบรรทุกหีบศพ สีดำ
ทึบๆ ของเสื้อผ้าผู้ชาย และรอยบากสีดำเงินในถนน จากนั้นก็กลืน กลืน
ของหนึ่งร้อนๆ และมูลม้าจากรถม้าบรรทุกหีบศพ ถักทอเข้ากับคว้นรูป
ที่ล่องลอยเป็นสาย เพราะสิ่งเหล่านี้รวมกับสิ่งที่ตกค้างจากการไม่ได้หลับ
นอนคืนๆ ในคืนก่อน ผมพบว่าฉันนี่ตาและความคิดของตัวเองเลื่อนรางขึ้น
เรื่อย ๆ

ผมมองย้อนกลับไปอีกครั้ง เวลานี้เปเรสดูเหมือนจะอยู่ไกลออกไป
ไป เกือบโดนบดบังไว้ด้วยหมอกแห่งความร้อน จากนั้นเขาก็หายวับไป
อย่างกะทันหัน หลังจากงงงววยกับเรื่องนี้นิดหน่อย ผมเดาว่าเขาหันเห
จากถนนเข้าไปในทุ่ง จากนั้นผมก็สังเกตเห็นว่าเลยไปข้างหน้าเล็กน้อย
ถนนมีส่วนโค้ง เห็นได้ชัดว่าเปเรสผู้รู้จักท้องถิ่นดีนั้นได้ใช้ทางลัดเพื่อ
จะได้ตามเราทัน เขาเข้ามารวมกลุ่มกับเราอีกครั้งหลังจากเราเลี้ยวโค้งนั้น

แล้ว จากนั้นก็เริ่มล้าหลังอีก เขาใช้ทางลัดอีกแห่ง และมาพบเราอีกครั้งในช่วงไกลออกไปข้างหน้า จริงๆ แล้วสิ่งนี้เกิดขึ้นหลายครั้งในระหว่างครึ่งชั่วโมงต่อมา แต่ไม่ช้าผมก็หมดความสนใจในความเคลื่อนไหวของเขามันบ๊องของผมกำลังเต้นตุบๆ และผมก็แทบลากตัวเองไปตามทางไม่ไหว

หลังจากที่ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปอย่างรีบเร่ง ด้วยความแม่นยำและอย่างเป็นงานเป็นการเสียจนผมแทบจำรายละเอียดอะไรไม่ได้ นอกเสียจากตอนที่เรายู่ที่เขตรอบนอกของหมู่บ้าน พยาบาลเอื่อยอะไรบางอย่างกับผม น้ำเสียงของหล่อนทำให้ผมแปลกใจ มันไม่ได้เข้ากับหน้าของหล่อนแม้แต่น้อย มันเหมือนเสียงดนตรีและสั้นเล็กน้อย สิ่งที่หล่อนบอกคือ “ถ้าคุณไปแบบช้าๆ จนเกินไป เสียงที่จะเป็นลมแดด ถ้าคุณไปเร็วเกินไป คุณจะมีเหงื่อออก และอากาศเย็นๆ ในโบสถ์จะทำให้คุณหนาวสั่น” ผมมองเห็นประเด็นของหล่อน เรากำลังเผชิญกับสภาพใดสภาพหนึ่ง

ความทรงจำอื่นๆ บางอย่างของงานศพนั้นฝังแน่นอยู่ในใจผม ตัวอย่างเช่น ใบหน้าของชายแก่ตอนไล่ตามเราทันเป็นครั้งสุดท้ายที่นอกหมู่บ้าน นัยน์ตาของเขากำลังมีหยาดน้ำตาหลังไหล เป็นน้ำตาของความเหน็ดเหนื่อยหรือไม่ก็ความเสียใจ หรือทั้งสองอย่างร่วมกัน แต่เพราะความเหี่ยวแห้งมันไหลลงมาไม่ได้ มันแผ่กระจายออกไป ตัดกันไปมา และก่อขึ้นเป็นมันวาวราบเรียบบนใบหน้าอันแก่เฒ่าและทรุดโทรม

และผมก็จำได้ถึงสภาพโบสถ์ ชาวบ้านบนถนน เยอเรนียมสีแดงบนหลุมศพ การเป็นลมไปชั่วขณะของเปเรส—เขาล้มลงเหมือนตุ๊กตาผ้า—ดินสีแดงน้ำตาลทำเสียงเปาะแปะบนหีบศพของแม่ มีเศษรากไม้สีขาวปะปนอยู่ด้วย จากนั้นผู้คนก็มากขึ้นอีก เสียงพูดคุ้ย การรอคอยรถบัสหน้าคาเฟ่ เสียงเครื่องยนต์คำราม และความตื่นเต้นฟังพอใจเล็กๆ ของผมตอนที่เรเข้าสู่ถนนที่สว่างไสวของอัลเจียร์สายแรก ผมวาดภาพตัวเองตรงไปที่เตียงนอนแล้วหลับสิบสองชั่วโมงรวด

II

ตอนที่ตื่นผมเข้าใจแล้วว่าทำไมนายจ้างของผมจึงได้ดูไม่ชอบใจตอนที่ผมขอลาหยุดสองวัน วันนี้เป็นวันเสาร์ เวลานั้นผมไม่ได้คิดเรื่องนี้ มันทำให้ผมฉกคิดขึ้นมาได้ตอนที่กำลังลุกจากเตียง ไม่ต้องสงสัยเลยว่า เขาเห็นว่ามันหมายถึงผมได้วันหยุดสี่วันรวด และคงไม่มีใครคาดหวังว่าเขาจะชอบอย่างนั้น ถึงอย่างนั้น สิ่งหนึ่งก็คือมันไม่ใช่ความผิดของผมถ้าแม่ถูกฝังเมื่อวานและไม่ใช่วันนี้ ก็นั่นแหละ ถึงอย่างไรผมก็ได้หยุดวันเสาร์อาทิตย์ แต่โดยธรรมชาติแล้วนี้ไม่ได้กีดกันไม่ให้ผมมองเห็นประเด็นของนายจ้างของผม

การลุกจากที่นอนเป็นความพยายามอันยิ่งยวด ในเมื่อผมเหนื่อยเอาจริง ๆ จากประสบการณ์ในวันก่อน ขณะโกนหนวดผมสงสัยว่าจะใช้เวลาช่วงเช้าอย่างไร และตกลงใจว่าการว่ายน้ำจะมีประโยชน์สำหรับผมด้วยเหตุนี้ผมจึงขึ้นรถรางไปที่ท่าเรือ

มันเหมือนวันคืนเก่า ๆ มากทีเดียว มีคนหนุ่มสาวอยู่ในสระว่ายน้ำมากมาย ในท่ามกลางคนเหล่านั้นคือ มารี คาร์ โดนา ผู้เคยเป็นพนักงานพิมพ์ดีดที่สำนักงาน ผมสนใจหล่อนมากทีเดียวในตอนนั้น และผมก็อยากให้หล่อนชอบผมด้วยเช่นกัน แต่หล่อนอยู่กับเราในเวลาที่สั้นมากจนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

ขณะที่ผมกำลังช่วยหล่อนปีนขึ้นมาบนแพ ผมปล่อยให้มือตัวเองปายเปะปะไปที่หน้าอกของหล่อน จากนั้นหล่อนก็นอนราบลงบนแพตอนที่ผมย่อลงในน้ำ หลังจากผ่านไปครึ่งหนึ่งหล่อนจึงหันมามองผม ผมของหล่อนอยู่เหนือดวงตา และหล่อนก็กำลังหัวเราะ ผมปีนขึ้นไบนแพข้าง ๆ หล่อน อากาศอุ่นสบาย ผมปล่อยให้หัวของตัวเองตกลงบนटक

ของหล่อนแบบเล่นๆ หล่อนดูไม่คัดค้าน เพราะอย่างนั้นผมจึงปล่อยให้มันคงอยู่ที่นั่น ผมมีท้องฟ้าอยู่เต็มดวงตา ทั้งสีฟ้าและสีทอง และผมก็รู้สึกถึงท้องของมารีที่พองขึ้นและยุบลงอย่างนุ่มนวลใต้หัวของผม เราคงต้องอยู่บนแพครึ่งชั่วโมงเต็มแน่ๆ เราทั้งคู่กึ่งหลับกึ่งตื่น ตอนที่พระอาทิตย์ร้อนเกินไปหล่อนก็กระโดดลงน้ำ และผมก็ตามไปด้วย ผมไปทันหล่อนวาดมือไปรอบๆ เอวของหล่อน และเราก็อ้วน้ำเคียงข้างกัน หล่อนยังคงหัวเราะ

ตอนที่เราฝั่งตัวให้แห้งบนขอบสระ หล่อนเอ่ยขึ้นว่า “ตัวฉันเป็นสีน้ำตาลมากกว่าเธอ” ผมถามหล่อนว่าหล่อนจะไปดูหนังในเย็นวันนั้นกับผมไหม หล่อนหัวเราะอีกครั้ง แล้วตอบว่า “ไปสิ” ถ้าผมจะพาหล่อนไปดูคอมเมดี้ที่ทุกคนกำลังพูดถึง หนังสือที่เฟอริแนนเดลแสดง

พอเราแต่งตัวเสร็จหล่อนจ้องมองเน็กไทสีดำของผม แล้วถามว่าผมกำลังไว้ทุกข์อย่างนั้นหรือ ผมอธิบายว่าแม่ของผมตาย “เมื่อไหร่” หล่อนถาม และผมก็ตอบว่า “เมื่อวานนี้” หล่อนไม่ได้แสดงความคิดเห็นใดๆ แม้ผมจะคิดว่าหล่อนถอยหนีไปนิดหนึ่งก็ตาม ผมเพียงอธิบายให้หล่อนเข้าใจว่ามันไม่ใช่ความผิดของผม แต่ผมยังตัวเองไว้เมื่อจำได้ว่าได้บอกแบบเดียวกันกับนายจ้างของผม ทั้งยังตระหนักในตอนนั้นว่ามันฟังดูโง่งม แต่ถึงจะโง่งมหรือไม่ก็ตาม ผมคิดว่าถึงอย่างไรก็ช่วยไม่ได้ที่คนเราจะรู้สึกผิดอยู่บ้างนิดหน่อย

อย่างไรก็แล้ว ถึงเวลาเย็นมารีก็ลืมทั้งหมดนั้นจนหมดสิ้น หนังสือตกในส่วนหนึ่ง แต่บางส่วนก็น่าเบื่ออย่างสิ้นเชิง หล่อนเบียดขาของหล่อนกับขาของผมตอนที่เรายู่ในโรงหนัง และผมก็หลับใหลทรวงอกของหล่อน ถึงตอนท้ายๆ ของเรื่องผมจูบหล่อน แต่ค่อนข้างเงอะๆ งะๆ หลังจากนั้นหล่อนก็กลับมาที่ปากของผมพร้อมกับผม

ตอนที่ผมตื่นมารีก็หายไปแล้ว หล่อนบอกผมว่าป้าของหล่อนหวังจะได้เห็นหล่อนเป็นครั้งแรกในตอนเช้า ผมจำได้ว่ามันเป็นวันอาทิตย์

และนั่นก็ทำให้ผมไม่ชอบใจ ผมไม่เคยแคว้นอาทิตย์ เพราะอย่างนั้น ผมจึงหันศีรษะ แล้วสูดกลิ่นน้ำเค็มซึ่งศีรษะของมารีทั้งไว้บนหมอนอย่าง เกียจคร้าน ผมหลับไปจนสิบโมง หลังจากนั้นก็สูบบุหรี่อยู่บนเตียงจนเที่ยง ผมตัดสินใจว่าจะไม่กินอาหารเที่ยงที่ร้านเซเลสต้อย่างที่มักจะทำ พวกเขา ต้องรังควานผมด้วยคำถามอย่างแน่นอน และผมก็ไม่ชอบถูกไต่ถาม ด้วย เหตุนั้นผมก็เลยทอดไข่และกินมันจากกระทะ ผมกินโดยไม่มีขนมปังเพราะ ไม่มีเหลือ และผมก็ไม่คิดจะลงไปซื้ออีกด้วย

หลังอาหารกลางวันผมรู้สึกว่ามีอะไรทำ และเดินเตร่ไปรอบๆ แพลตเล็กๆ มันเหมาะกับเราดีที่เดี๋ยวตอนที่แม่กับผมอยู่ด้วยกัน แต่ตอนนี้มีผมคนเดียว มันใหญ่เกินไป และผมก็ย้ายโต๊ะอาหารเข้าไปในห้องนอนของผม นั่นเป็นห้องเดียวที่ผมใช้ในตอนนั้น มันมีเฟอร์นิเจอร์ทั้งหมดที่ผมต้องการ เตียงนอนโครงทองเหลือง โต๊ะแต่งตัว แก้วน้ำไฟซึ่งที่นี่ยุบลงไม่มากนักน้อย ตู้เสื้อผ้าพร้อมกระจกสนิมเกาะ ส่วนที่เหลือของแพลตฟอร์มไม่เคยใช้ทำอะไร ดังนั้นผมก็เลยไม่ลำบากดูในการแลมัน

ไม่นานหลังจากนั้น เมื่อผมอยากทำอะไรที่ดีกว่า ผมหยิบหนังสือพิมพ์เก่าๆ ซึ่งวางอยู่บนพื้นมาอ่าน มีประกาศของ คริสเซน ซอลล์ และผมก็ตัดมันออกมา แล้วปะไว้ในอัลบั้มซึ่งเอาไว้ใช้เก็บอะไรต่อมิอะไรในหนังสือพิมพ์ที่ทำให้ผมขบขัน จากนั้นผมก็ล้างมือ และสุดท้ายก็ออกไปที่ระเบียง

ห้องนอนของผมสามารถมองออกไปเห็นถนนสายหลักของเขตเรา แม้มันจะเป็นป้ายที่อากาศแจ่มใส แต่ช่วงตึกที่พื้นปูลาดไว้เป็นสีดำและส่องประกายมันวาว คนสองสามคนดูเหมือนกำลังเร่งรีบจนน่าขัน แรกเลยมีครอบครัวหนึ่งกำลังเดินเล่นในป้ายวันอาทิตย์ เด็กชายเล็กๆ สองคนในชุดกลาสี พร้อมกับกางเกงขาสั้นที่แทบจะยาวไม่ถึงเข่าของพวกเขาแก ทั้งยังดูกังวลใจในชุดวันอาทิตย์ที่ดีที่สุด จากนั้นเด็กหญิงตัวน้อยกับ

โบว์ขนาดใหญ่สีชมพูและรองเท้าหนังสีดำ ข้างหลังเป็นแม่ของพวกแก ซึ่งเป็นผู้หญิงรูปร่างอ้วนใหญ่มหึมาในชุดกระโปรงผ้าไหมสีน้ำตาล และพ่อของพวกแกเป็นผู้ชายตัวเล็ก ๆ และแต่งตัวดี ผู้ซึ่งผมรู้จักเพราะเคยเห็นเขามีหมวกฟาง ไม่เท่า และเน็กไทสีเสือ เห็นเขาข้าง ๆ ภรรยา ผมเข้าใจเลยว่าทำไมผู้คนจึงบอกว่าเขามาจากครอบครัวที่ดี และแต่งงานต่ำกว่าสถานภาพทางสังคมของตัวเอง

ถัดมาเป็นกลุ่มคนหนุ่มที่เรียกว่า “เลือดเนื้อ” ในท้องถิ่น พร้อมกับผมที่ใส่น้ำมันจนเงา เน็กไทสีแดง เสื้อโค้ทตัดไว้คับมากที่เอว กระเป๋าก็กะลี่ยว และรองเท้าหัวเหลี่ยม ผมเดาว่าพวกเขา กำลังไปที่หนึ่งในโรงหนังขนาดใหญ่กลางใจเมือง นั่นคือสาเหตุที่เขาเริ่มออกจากบ้านแต่เช้า ทั้งยังเร่งรีบไปที่ป้ายรถราง ต่างหัวเราะและพูดคุยกันเสียงดัง

หลังจากพวกนั้นผ่านไป ถนนก็ค่อย ๆ ว่างลงเรื่อย ๆ ถึงตอนนี้การแสดงมหรสพเวลาบ่ายทั้งหมดน่าจะเริ่มต้นแล้ว คงเหลือแต่เจ้าของร้านค้าสองสามคนกับแมว ท้องฟ้าเหนือตึ้นชิคาโมอร์ที่ขึ้นเรียงรายไปตามถนนปราศจากเมฆ แต่แสงแดดนั้นอ่อนจาง พ่อค้ายาสูบอีกฝั่งถนนยกเอาเก้าอี้ออกมาที่ทางเดินเท้าหน้าประตูร้านของเขา แล้วลงนั่งคร่อมมัน วางแขนพักอยู่บนพนัก รถรางซึ่งเมื่อสองสามนาทีก่อนมีคนอยู่เต็มเวลานี้เกือบว่างเปล่า ในร้านค้าเฟื่องๆ เซส ปีเออร์โรต์ ข้างๆ ร้านขายยาสูบ พนักงานกำลังกวาดขี้เลื่อยอยู่ในร้านอาหารที่ว่างเปล่า เป็นป้ายวันอาทิตย์ตามปกติ...

ผมหมุนเก้าอี้ของตัวเองแล้วลงนั่งเหมือนคนขายยาสูบ วิธีนี้มันสบายกว่า หลังจากสูบบุหรี่สองมวนผมก็กลับเข้าไปในห้อง หยิบเอาช็อกโกแลตมาแผ่นหนึ่งแล้วกลับไปที่นั่งต่างเพื่อกิน ไม่นานหลังจากนั้นท้องฟ้าก็เริ่มครึ้มลง และผมคิดว่าพายุน้ำร้อนกำลังมา อย่างไรก็ตามเมฆ